

ten. Het afval dat niet zwaar genoeg was om weg te werpen, bleef in die zone liggen. In de 'werp-zone' kwamen de zwaardere stenen en de botten terecht. En inderdaad, je kan beide zones terugvinden als je de vondsten rond de haarden analyseert.

Wind

Dat resultaat gaf vertrouwen in de methode en Stapert kon verdergaan naar de volgende vraag. Kan je een kampement in de open lucht onderscheiden van een hut of tent? Stel je voor, zo redeneert hij, dat je in een hut of tent zit. In dat geval vormt de wand van de behuizing een duidelijke grens aan de verspreiding van het afval. Het meeste kleingoed zal weer vlak rond de haard liggen maar de zwaardere spullen zullen zich opeenhopen langs de wand. En jawel, op vindplaatsen waarvan al bekend was dat ze overdekt waren, is zo'n ring van zwaarder afval terug te vinden. Op dus naar de volgende vraag. Aan welke kant van de haard zaten onze voorouders het liefst wanneer ze in de open lucht kampeerden? Stapert verdeelt de cirkels rond de haard nu in vier tot acht delen, de sectoren. In de zuidwestelijke sector ligt doorgaans het meeste afval en omdat onze verre voorouders, net als wij, niet

graag in de rook en de stank van het vuur zullen hebben gezeten, concludeert hij dat ook duizenden jaren geleden de wind meestal uit die richting kwam.

Stapert vertelt zijn verhaal overigens op een manier die genuanceerder is dan hier kan worden weergegeven. Bij het bepalen van de windrichting tekent hij bijvoorbeeld aan, dat de analyse alleen werkt bij kampementen die maar kort zijn bewoond. Wanneer de bewoners er langer bivakkeerden of er vaker dan één keer waren, is de kans op veranderingen in de windrichting groter en het resultaat van een analyse van de patronen in het afval bijgevolg minder duidelijk.

De volgende vraag die Stapert opwerpt, is hoe het zat met het opruimgedrag in de steentijd. Op sommige vindplaatsen is het maar een rommeltje, ook het zware afval is lukraak rond het vuur neergegooid. Dat klopte niet met het beeld dat hij had opgebouwd van een steentijd-kampement. Hij sloeg aan het puzzelen en vond dat rond een haard de jachtwapens op een andere plek lig-

gen dan de werktuigen voor de huidbewerking.

Uit de antropologie was al bekend dat het vooral de mannen waren, die zich met de jacht bezighielden. Bewerken van huiden was meestal een taak voor de vrouwen. Waar werktuigen voor huidbewerking en jachtwapens door elkaar liggen, zal waarschijnlijk een jachtkamp gelegen hebben. Omdat zulke kampementen kort bewoond worden was er weinig reden om netjes op te ruimen. Of de mannen in de Steentijd slordiger waren dan de vrouwen kan Stapert helaas niet zeggen. Wel is het zo, dat op plaatsen waar families woonden, wel altijd werd opgeruimd.

Stenen

Stapert heeft in zijn proefschrift met eenvoudige middelen iets gezegd over het leven van de steentijdmensen. Misschien niet over hun religie of kunst, maar de werkverdeling tussen de seksen is duidelijker geworden. Dat is al heel wat als je bedenkt dat hij alleen wat stenen had om te bestuderen.